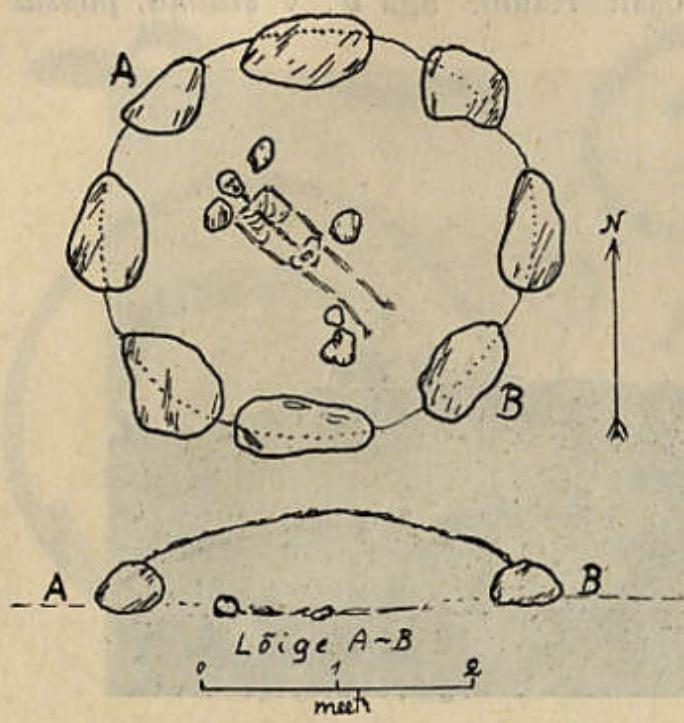

kusid. — 3. N. n. lühikese, ilma s-ta mineviku tarvitamine (nõnda ka Virum., mujal LE), eriti LTm. osas: Kod. *an'nin* = andsin, TM *kuulid* = (nad) kuulsid, V *kas'svime* = kasvasime jne. — 4. LTm. alal *kse*-tunnusega oleviku tarvitamine: R, Sang. *ossendass* = oksendab, *kasvasse* = kasvavad (vrd. kuulu-kse). — 5. LTm. alal mineviku ains. 3. isikus seesugused kujud kui V *ikke 'nuttis*', Sang. *satte 'kukkus*', *mun'ni* = munes.

III. Sõnavaara poolest oleks Tm. murdeala jagunemine umbes sama mis häälkulise külje põhjal: põhja pool PE, lõuna pool LE sõnavaara: L, Torm., Pal., Ä *eha*, Tm. *iha* — P, TM, V jne. (*ödagune*) *agu*; PTm. *käbi* — LTm. *kukk* (: *kuku*): L *lehelene*, Kod. *leheline* —

LTm. *libe*, *lige* (ka Ä, MM *libe*); PTm. *märg* — L Tm. *lige*, *like* (ka Kod. *lige*); PTm. *margap*, *margapuu* — TM, P, R *pässerm*, V *pässiil*; PTm. (*söögi*) *riist* — LTm. *annum*; PTm. *ööbik* — LTm. *sisask*; PTm. *pahem* — LTm. *kura*; PTm. *nuga* — LTm. *väits*; PTm. (*kaevu*) *rakked* — LTm. *salve* (nõnda ka Lääne-Eestis); PTm. *röugged* — LTm. TM *nöskmet*, P, Kamb., V *nöstme*; PTm. (*heina*) *suad*, *saad* — LTm. *ruga*; PTm. *saba* — LTm. *and* (ka Lääne-Eestis *änd*) jne. Kuid leidub ka tähtsaid LE sõnu PTm. alal: PTm. *pang* (PE *ämber*, *raand*) — LTm. *pan'g* (ka Lääne-E. ja Alut. *paiguti pang*); PTm. *all* — LTm. *äl'l*, (PE *kät'ki*); PTm. Ä, MM, Kod. *sösar* — LTm. *sösar* 'ode' (ka Saarem. *sösar*, *söhar*, Alutag. *sösar*) jne.

Ülikooli Arheoloogiakab. kogudest.

34. joon. Kääbas nooremast raua-aastat. Sarnaseisse käpisse maeti surnud nooremal rauajal pöletatult või pöletamata Eesti ida- ja kagusas. Tartumaal esineb neid Peipsi äärt mööda ja Võnnu kihelkonnas. Surnu pandi maapinnale või kaevati vähe maa sisse ühes kaasa-antud asjadega ja kaeti siis maakünkaga, mille äärele asetati kivid.

Muinasajalooline ülevaade¹⁾. Kivi ajast (aeg 4000 e. Kr. kuni 1800 e. Kr.) tuntakse leide asulaist ja kalmeist ning üksikleide.

Asulad ehk elamiskohad on tavalisesti liivased künkad, kus on elanud kivi-aegsed elanikud. Need rühmituvad vete lähedusse ja äärtele, Tartumaal Emajõge ja selle lisajõgesid ning Peipsi ja Virts-

¹⁾ Kambja, Otepää, Rannu ja Rõngu kihelkonna kohta on teated kontrollimata, teiste kihelkondade kohta suuremalt osalt kontrollitud 1921. a. suvel üliõpilaste poolt.